

De studieclubgenoten in het veld. Vijfde van rechts is gastheer Wim Wijtvliet

‘Ziekten en plagen in

Of het nou septoria is of onkruid. In beide gevallen moet je er bovenop zitten. De tarwestudieclub Klundert in West-Brabant laat er letterlijk geen gras over groeien. Zij gaan voor de laatste korrel.

Door: Egbert Jonkheer
Fotografie: Egbert Jonkheer

De tarwe naast het erf van Wim Wijtvliet heeft het land al aardig bedekt. De akkerbouwer in Moerdijk (NBr) heeft het perceel al in oktober gezaaid. Een goed perceel om, tijdens de eerste bijeenkomst van de tarwestudieclub van dit jaar, even een kijkje te nemen.

De voeten zakken nog vrij diep weg in de losse grond en het plakt behoorlijk op de lichte klei. De tarwe profiteert duidelijk van de plotselinge temperatuurverandering, want die kleurt al weer aardig groen. Toch is het niet alles groen wat de klok slaat. Een flink aandeel van het oudere blad is geel of is afgestorven; hier is onmiskenbaar de bladschimmel septoria actief. Op zich geen verrassing want Wijtvliet heeft ervoor gekozen om zijn volledige tarweareaal van 20 hectare in te zaaien met Drifter en dat ras staat bekend om zijn gevoeligheid voor de ziekte.

Wijtvliet: „Maar er is geen ander ras dat kan tippen aan de kilo's. Vorig jaar dorste ik 10 ton per hectare en het jaar ervoor 11. Residence wordt hier ook wel veel geteeld, maar ik heb er een hekel aan dat het ras zo makkelijk korrels verliest als het rijp is. Als de oogst aan de late kant is dan heb je veel verliezen. Een baardras als Bristol komt er bij mij niet in. Sinds mijn vijfentwintigste ben ik er allergisch voor. Ik krijg uitslag over mijn hele lijf. Als ik naar die naalden kijk, krijg ik al jeuk.”

Ben Rommens, die namens gewasbeschermingsmiddelenhandel Theunisse bv de studieclub begeleidt, laat zijn blik nog eens even glij-

den over het perceel. „Deze tarwe is al zover ontwikkeld dat de CCC er zo'n beetje op kan. Dan kan er gelijk wat Daconil mee tegen de septoria.”

Schimmelziekten

Septoria is naast aarfusarium de ziekte waar de tarwetelers zich het meest zorgen om maken. Strobilurinen zouden niet meer werken tegen de ziekte, net zoals dat al het geval was met meeldauw. Dat ze nog in het spuitplan zitten, is puur voor de aanpak van roesten en DTR en het zogenaamde greening-effect. Gelukkig lijkt het middelenaanbod ruim genoeg om septoria ook in de toekomst de baas te blijven, constateren de telers.

Wel doen ze hierbij een beroep op de kennis van hun adviseurs want door de grote hoeveelheid nieuwe middelen is het aanbod behoorlijk onoverzichtelijk geworden. Deze hameren erop niet te gaan spelen met de dosering, want ook de meeste triazolen zijn hun werking aan het verliezen.

Tarwetelers hebben de laatste jaren geluk gehad met het weer. Septoria heeft zich op de kritieke momenten niet snel kunnen uitbreiden en door gunstig weer tijdens de bloei heeft fusarium ook geen noemenswaardige problemen opgeleverd. Slechts één teler van de studiegroep heeft afgelopen jaar een derde bespuiting tegen afrijpingsziekten uitgevoerd. Hij vertrouwde de weersomstandigheden niet. De rest heeft het gehouden bij de gebruikelijke twee bespuitingen. Dat bleek voldoende. Toch zouden ze tegenwoordig sneller een der-

STUDIECLUB

De tarwestudieclub in West-Brabant heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1979, een tijd waarin er nog geld verdiend werd met tarwe. Tien telers kwamen geregeld bij elkaar om bij elkaar in de percelen te kijken, om ervaring met rassen en verschillende voorvruchten te delen. Ook vandaag de dag bestaat de club nog uit tien personen, met nog een paar telers van het eerste uur. Zij krijgen begeleiding van gewasbeschermingsmiddelenhandel Theunisse bv. In het groeiseizoen komen de leden iedere twee weken bij elkaar om elkaars gewassen te inspecteren. Inmiddels draait het niet alleen meer om tarwe, maar worden bedrijfsbreed ervaringen gewisseld.

tarwe vroeg aanpakken'

de bespuiting uitvoeren dan vroeger. Het risico van een fusariumaantasting wordt groter. Wanneer een DON-gehalte te hoog oploopt, kunnen ze hun tarwe nergens meer kwijt. Wel verwachten de telers in de toekomst probleempartijen op een alternatieve manier te kunnen afzetten, bijvoorbeeld als brandstof in speciale verwarmingsapparatuur of voor de winning van ethanol. Ook bieden de strengere eisen voor DON kansen voor de telers die er juist wel goed in slagen om hun gewas ziektevrij te houden.

Onkruid

Over het algemeen zijn de tarwes in West-Brabant de winter prima doorgekomen. Een enkel perceel moest worden overgezaaid vanwege slakkenvraat. Volgens adviseur Rommens zijn dat vooral percelen waar een groenbemester heeft gestaan. „Laatst was ik bij een teler waar je tot op de streep af kon zien waar de groenbemester had gestaan. Dat deel kon hij overzaaien met zomertarwe.” De studielubleden hebben dit jaar weinig last gehad van slakken maar zijn niet blij dat slakkenkorrels uit de handel worden genomen. Het enige wat zij kunnen doen is hopen dat de zaadcoating tegen slakken gauw op de markt komt. Voorlopig is het gebruik daarvan beperkt tot de proefvelden van onderzoekers.

In het perceel van Wijtvliet zijn geen sporen van slakken te vinden. Hij heeft er nooit zoveel last van. Ook staat er nauwelijks onkruid tussen de tarweplantjes. Eigenlijk geldt dat voor

alle grond, dit voorjaar. De hele natuur komt laat op gang. Dat inclusief het onkruid. Achterover leunen is er echter niet bij. Graan is het ideale gewas om op bouwplanniveau lastige onkruiden op te ruimen. Dat zijn met name de wortelonkruiden akkerdistel en akkermelkdistel. Ze waaien volgens de telers vooral over vanuit percelen cichorei en witlof en vanaf braakliggende -toekomstige- industrie-terreinen. Probleem is dat deze onkruiden zich zelfs in de tarwe lastig laten uitroeien.

Omdat telers in West-Brabant relatief laat zaaien, wachten zij vaak met de onkruidbestrijding tot het vroege voorjaar. De eerste bespuiting is standaard met isoproturon. Die gaat er zo vroeg mogelijk op, als de sneeuwvlokken nog om de oren vliegen. Ook met de vervolgbespuitingen is de strategie om er zo vroeg mogelijk bij te zijn. De kunst is daarbij te zoeken naar de juiste omstandigheden voor bijvoorbeeld een groeistof als MCPA. Op die manier zijn ook de lastige jongens op te ruimen.

Vanwege de kosten spuiten de telers zelden met een volle dosering. Aan de andere kant zullen ze ook niet gauw de ondergrens opzoeken. De onkruidbestrijding moet 100 procent werken, want als er onkruiden ontsnappen, komen zij in het volggewas gigantisch in de knoei.

Gezelligheid

De studielub is er op gebrand om een zo hoog mogelijke opbrengst van een hectare te halen, tegen zo laag mogelijke kosten. Daarbij helpt het om af en toe eens ervaringen uit te wis-

selen. „We komen in het groeiseizoen gemiddeld eenmaal per twee weken bij elkaar. Dan lopen we bij een van ons de gewassen door en drinken na afloop nog even een pilsje. Want we doen het ook voor de gezelligheid. Toen ze bij mij een keer te gast waren, wilden ze op tijd naar huis om de volgende ochtend weer vroeg het land op te gaan. Ze waren het tuinpad nog niet af of het begon te stortregenen. Binnen een paar tellen zaten ze allemaal weer binnen.”

MARKSMAN

In de jaren '80 haalde de studielub het ras Markzman naar Nederland. Sommigen zullen hem nog kennen. Met opbrengsten die soms door de 10 ton schoten, was het ras zijn tijd ver vooruit. Het ras werd daarna ook door andere telers opgepakt; tot aan de Flevopolder werd er om zaaizaad gevraagd. Vanwege zijn gevoeligheid voor fusarium is het ras uiteindelijk weer van het toneel verdwenen.

Deze tarwe zit flink onder de septoria